

JESAJA

1-2

God roept Juda op zich van onrecht,
afgoderij en schijngodsdienst te bekeren en
alleen op Hem te vertrouwen.

GELEZEN UIT

Herziene Statenvertaling

BELUISTER OF BEKIJK

versvoorvers.org/jesaja/1-2

BELUISTER OF BEKIJK

Inhoud

1	Opzet en hoofdthema's van Jesaja	3 min	4
2	Het oordeel begint bij Gods eigen volk	3 min	5
3	Jesaja's visioen en profetische roeping	3 min	7
4	Israël als opstandige kinderen	2 min	9
5	Opvoeding biedt geen absolute garantie	2 min	10
6	Menselijke vrije wil en Gods heerschappij	2 min	11
7	Dieren gehoorzamen, Israël niet	4 min	12
8	Juda gewond door de Assyrische invasie	4 min	14
9	Jeruzalem als Sodom met lege eredienst	3 min	16
10	God verwerpt huichelachtige godsdienst	4 min	18
11	Recht doen aan armen, wezen en weduwen	3 min	20
12	Corrupte rechtspraak en de oproep tot bekering	4 min	22
13	De trouwe stad is ontrouw geworden	4 min	24
14	Het overblijfsel en het oordeel over afgoderij	2 min	27

15	Het onuitblusbare vuur van Gods oordeel	3 min	28
16	Het messiaanse Sion en vrede onder de volken	4 min	30
17	Occultisme, rijkdom en militarisme in Juda	3 min	32
18	Schuilen voor de majesteit van de HEERE	3 min	34
19	Menselijke hoogmoed wordt vernederd	3 min	36
20	De dag van Gods oordeel over Juda	2 min	38
21	Afgoden en menselijke trots verdwijnen	2 min	40
22	Vertrouw op God en niet op mensen	2 min	42
	Om verder te lezen		43

1

Opzet en hoofdthema's van Jesaja

We gaan beginnen met een zeer snelle verkenning van Jesaja — snel, naar wat ik onder snelheid versta. Normaal gesproken zou ik Jesaja doornemen en waarschijnlijk bij elk vers stilstaan. Dan zou ik elk klein dingetje bespreken waarbij ik een kruisverwijzing zou kunnen maken, enzovoort. Maar in een groot deel van onze inleiding hebben we gekeken naar de onderwerpen, thema's en motieven, en naar de verschillende manieren waarop Jesaja dingen figuurlijk uitbeeldt.

Een groot deel van de boodschap van Jesaja gaat natuurlijk over het oordeel over zijn eigen volk en het oordeel over het Noordelijke Koninkrijk Israël. Jesaja leefde en begon namelijk te prediken vóór de val van het Noordelijke Koninkrijk. Israël viel in handen van de Assyriërs rond het midden van Jesaja's bediening. Daarna bleef hij nog minstens even lang prediken — of schrijven — en ditmaal natuurlijk alleen tot zijn eigen volk. Toen het Noordelijke Koninkrijk eenmaal gevallen was, viel er niets meer over hen te zeggen, behalve dat ze als herinnering en waarschuwing voor het Zuidelijke Koninkrijk konden dienen. Dat ging namelijk vrijwel dezelfde kant op.

Het Zuidelijke Koninkrijk — dat wil zeggen, Jesaja's koninkrijk, Juda — bleef ongeveer 140 jaar langer bestaan dan het Noordelijke Koninkrijk. Maar al in Jesaja's tijd, toen het Noordelijke Koninkrijk ten val kwam, begon Juda enkele van de gewoonten over te nemen die de ondergang van het Noordelijke Koninkrijk hadden veroorzaakt. Hij kon dat zien en ervoor waarschuwen.

In onze inleiding op Jesaja hebben we gesproken over enkele manieren waarop het boek in kleinere gedeelten kan worden verdeeld. Ik wil je eraan herinneren dat de hoofdstukken 1 tot en met 6, hoewel ze over uiteenlopende zaken gaan, in het algemeen over Juda spreken. Wanneer we zeggen dat een gedeelte van Jesaja over dit of dat gaat, moeten we bedenken dat hij van zijn hoofdonderwerp afwijkt. Wat zijn

hoofdonderwerp in een bepaald deel van het boek ook is, je kunt er niet op vertrouwen dat hij bij het onderwerp blijft. Hij wijkt namelijk af en begint over de Messias of het messiaanse tijdperk te spreken.

Dat is natuurlijk niet zijn fout. Dat is nu juist wat voor alle gelovigen van alle tijden het belangrijkste is. Een reden waarom we baat hebben bij het lezen van Jesaja, is dat hij inderdaad over de Messias spreekt. Als hij alleen over oorlogen en gebeurtenissen uit de oudheid en over de val van oude rijken sprak, zouden mensen met historische belangstelling daarin geïnteresseerd zijn. Maar het zou geestelijk niet zo opbouwend en nuttig zijn als wat we wél aantreffen wanneer hij tussendoor een gedeelte over Christus invoegt.

Afgezien van zulke onderbrekingen gaan de eerste zes hoofdstukken grotendeels over het oordeel over zijn eigen volk, Juda. De volgende zes, de hoofdstukken 7 tot en met 12, gaan over het oordeel over Israël, het Noordelijke Koninkrijk. De hoofdstukken 13 tot en met 23 gaan over het oordeel over volken die verder weg liggen.

Hij kijkt eerst naar zijn eigen volk.

2

Het oordeel begint bij Gods eigen volk

Want nu is het de tijd dat het oordeel begint bij het huis van God; en als het eerst bij ons begint, wat zal het einde zijn van hen die het Evangelie van God ongehoorzaam zijn?

1 PETRUS 4:17

Jeruzalem was de plaats waar de tempel stond. Het was zijn eigen land. Hij moet eerst zijn eigen achtertuin opruimen. Daarom richt hij zich zes hoofdstukken lang tot zijn eigen volk. In de volgende zes hoofdstukken richt hij zich tot het Noordelijke Koninkrijk, dat iets verder weg ligt, maar niet veel verder — het zustervolk. Daarna gebruikt hij de hoofdstukken 13 tot en met 23, elf hoofdstukken, om vreemde volken te bespreken. Eén van die hoofdstukken, hoofdstuk 22, gaat echter over zijn eigen volk, Juda.

Dat hij in een blok hoofdstukken over heidense volken een hoofdstuk over Juda invoegt, is ongetwijfeld opzettelijk. Het duidt erop dat Juda samen met de heidense volken moet worden beschouwd. Het ene is niet veel beter dan het andere. Het is ook interessant dat hij vlak voordat hij met dat hele gedeelte klaar is, een hoofdstuk over Juda invoegt. Na hoofdstuk 22 volgt namelijk nog één hoofdstuk over een heidens volk.

Het lijkt erop dat hij, als hij volledig thematisch te werk had willen gaan, eerst alle heidense volken behandeld zou hebben. Daarna, als hij daarmee klaar was, zou hij de profetie tegen Juda hebben geplaatst. In plaats daarvan gaat hij van het ene heidense volk naar het andere. Hij heeft een bepaald totaal aantal volken dat hij wil behandelen. Vlak voordat hij klaar is, voegt hij iets over Juda in, alsof hij wil zeggen dat Juda geestelijk en moreel volkomen is opgegaan in die hele massa heidense volken en eigenlijk niet langer als iets afzonderlijks moet worden beschouwd.

Dit is waar we in de eerste 23 hoofdstukken naar zullen kijken: een visie die zich steeds verder uitbreidt, eerst van zijn eigen volk naar Israël en daarna naar de heidense volken. De boodschap van deze hoofdstukken zal bestaan uit oordeel, afgewisseld met hoopvolle dingen. Sommige van die hoopvolle dingen zullen messiaanse gedeelten zijn. Andere hoopvolle dingen zullen niet specifiek over het messiaanse Koninkrijk gaan. Het zal dan eerder een oproep zijn aan juist de mensen die hij veroordeelt, om zich om te keren en met God in gesprek te gaan.

Kom nu, laten wij samen een rechtszaak voeren, zegt de HEERE.
Al waren uw zonden als scharlaken, ze zullen wit worden als
sneeuw; al waren ze rood als karmozijn, ze zullen worden als
witte wol.

JESAJA 1:18

Met andere woorden, hij biedt nog steeds enige hoop. Hij vertelt hun wat er mis is en besteedt tijd aan het beschrijven van hun toestand als ten ondergang gedoemd, of kennelijk in hoog tempo op weg naar de ondergang. Toch waarschuwt hij hen dat ze zich moeten bekeren. Hij zegt dat het zelfs nu nog niet te laat is als ze zich zouden bekeren. Ze zouden gereinigd kunnen worden.

We krijgen dus een afwisseling, heen en weer tussen dingen die veroordelend, dreigend en hoopvol zijn, en dan weer dreigend, opnieuw veroordelend en hoopvol. Af en toe staat er een gedeelte over het messiaanse tijdperk, waarin natuurlijk de uiteindelijke hoop ligt.

3

Jesaja's visioen en profetische roeping

Het visioen van Jesaja, de zoon van Amoz, dat hij gezien heeft over Juda en Jeruzalem, in de dagen van Uzzia, Jotham, Achaz en Hizkia, koningen van Juda.

JESAJA 1:1

Let erop dat er staat dat hij dit visioen zag, terwijl duidelijk niet alles wat hier staat visionair is. Een deel ervan wel. Het voornaamste visioen dat we kennen, staat in hoofdstuk 6. Daar zag hij de Heere in de tempel, hoog en verheven, en de zomen van Zijn gewaad vulden de tempel. Maar een visioen verwijst vaak eenvoudigweg naar de openbaring die aan een profeet werd gegeven. Waarschijnlijk kwam die op verschillende manieren tot hem. We zullen niet te veel speculeren over hoe dat gebeurde, maar hij noemt bijna het hele boek het visioen van Jesaja, de zoon van Amoz.

Er staat dat hij dit zag tijdens de regeringen van vier koningen, en hij noemt ook Uzzia. Toch lezen we in hoofdstuk 6, vers 1:

In het jaar dat koning Uzzia stierf, zag ik de Heere zitten op een hoge en verheven troon, en de zomen van Zijn gewaad vulden de tempel.

JESAJA 6:1

Dit hoofdstuk beschrijft iets wat eruitziet als een opdracht om profeet te zijn. Het kan zijn dat hij vóór dit hoofdstuk al profeet was en dat deze opdracht eenvoudigweg een bevestiging of herbevestiging van zijn roeping is, of misschien een nieuwe impuls of

richting aan zijn bediening gaf. Het is mogelijk dat deze roeping kwam nadat zijn bediening al begonnen was. Maar de meesten lijken van mening te zijn dat hij ons in hoofdstuk 6 vertelt hoe hij profeet werd. Hij had een visioen van God, en God gaf hem zijn opdracht, raakte bij wijze van spreken zijn lippen aan met een kool, reinigde zijn lippen en maakte hem rein en geschikt om de woorden van God tot het volk te spreken.

Als we van die opvatting uitgaan, en ik denk dat dit de opvatting van de meerderheid is, dan lijkt het erop dat hij de Heere zag in het jaar waarin koning Uzzia stierf, maar vóór de dood van koning Uzzia. Dat jaar zou daarna voor altijd herinnerd worden als het jaar waarin koning Uzzia stierf. Maar dat betekent niet dat hij al gestorven was voordat dit visioen plaatsvond. Het gebeurde eenvoudigweg in dat jaar. Dit visioen vond waarschijnlijk eerder in dat jaar plaats, voordat Uzzia stierf, maar nog altijd in hetzelfde jaar waarin Uzzia stierf.

Dat zou verklaren waarom hij in vers 1 van hoofdstuk 1 kon zeggen dat sommige van zijn profetieën in de tijd van Uzzia werden uitgesproken, misschien gedurende minder dan één jaar. Maar dan kon hij Uzzia toch rekenen tot de koningen tijdens wier regering hij zijn bediening verrichtte.

4

Israël als opstandige kinderen

Hij begint in vers 2:

Luister, hemel, neem ter ore, aarde! Want de HEERE spreekt: Ik heb kinderen grootgebracht en doen opgroeien, maar zíj zijn tegen Mij in opstand gekomen. Een rund kent zijn bezitter en een ezel de kribbe van zijn eigenaar, maar Israël heeft geen kennis, Mijn volk heeft geen inzicht. Wee het zondige volk, volk van zware ongerechtigheid, nageslacht van kwaaddoeners, kinderen die verderf aanrichten! Zij hebben de HEERE verlaten, de Heilige van Israël verworpen, zij zijn vervreemd, van achter Hem vandaan.

JESAJA 1:2-4

De beschrijving die Hij van Zijn volk geeft, luidt in vers 2:

Ze zijn tegen mij in opstand gekomen.

In vers 3:

Israël weet het niet.

Met Israël worden hier, neem ik aan, beide koninkrijken bedoeld. Deze openingswoorden zouden van toepassing zijn op beide koninkrijken, op alle twaalf stammen. Al snel gaat hij echter over tot het spreken over Jeruzalem en Juda, zijn eigen deel van die groep van twaalf stammen. Vervolgens zegt hij in vers 4 dat ze zich achterwaarts hebben afgekeerd. Ze zijn dus in opstand gekomen, ze kennen God niet en ze zijn afgevallen.

Hij vergelijkt hen met kinderen die goed zijn opgevoed, maar de verkeerde weg zijn gegaan. Dat is enigszins bemoedigend voor ouders van wie de kinderen de verkeerde weg zijn gegaan. Zelfs bij God, Die ongetwijfeld een zo volmaakte Vader is als maar

mogelijk is, gaan Zijn kinderen soms de verkeerde weg. Ze verlaten Hem.

5

Opvoeding biedt geen absolute garantie

Er staat natuurlijk een uitspraak in Spreuken die ouders vaak aanhalen:

Oefen de jongeman overeenkomstig zijn levensweg, ook als hij oud geworden is, zal hij daarvan niet afwijken.

SPREUKEN 22:6

Daaruit leiden we graag de belofte af dat we later nooit problemen met onze kinderen zullen hebben, als we bij hun opvoeding maar het juiste doen. Ze zullen godvruchtig zijn en alles zal heerlijk en prachtig zijn.

Spreuken, met inbegrip van die uitspraak, moeten echter niet worden opgevat als beloften, maar als tendensen, algemeenheden en waarschijnlijkheden. Spreuken is wijsheidsliteratuur, geen profetische literatuur. Wijsheidsliteratuur is gebaseerd op waarneming. Ze neemt tendensen waar en beveelt handelwijzen aan om bepaalde resultaten te bereiken. Als je dus wilt dat je kinderen de goede weg gaan, moet je hen op de juiste manier opvoeden. Dat is wat hij zegt. Als je je kinderen goed opvoedt, zullen ze over het algemeen de goede weg gaan, want spreuken zijn altijd algemeen en niet absoluut. Maar er zijn geen werkelijke garanties. Het is geen waterdichte garantie.

God Zelf kan er beslist niet van beschuldigd worden een slechte Vader te zijn geweest. Als iemand weet hoe Hij een goede Vader moet zijn, dan is Hij het wel. Toch zegt Hij:

Ik heb kinderen gevoed en grootgebracht. Dat is precies wat vaders volgens Paulus in Efeze 6 moeten doen. Hij zegt:

En vaders, wek geen toorn bij uw kinderen op, maar voed hen op in de onderwijzing en de terechtwijzing van de Heere.

EFEZE 6:4

God had dat beslist gedaan. Dat zal Hij in hoofdstuk 5 ook zeggen, wanneer Hij Zijn gezin Israël niet met een gezin maar met een wijngaard vergelijkt. Hij zegt:

‘Ik heb alles gedaan om de juiste opbrengst van deze wijngaard te krijgen, maar Ik heb niet gekregen wat Ik verwachtte. Ik had goede druiven moeten krijgen, maar Ik kreeg slechte druiven. Ik had goede kinderen moeten hebben, maar Ik kreeg slechte kinderen.’

6

Menselijke vrije wil en Gods heerschappij

Dit is duidelijk het risico dat God nam toen Hij personen met een vrije wil maakte. Als er geen vrije wil is, zijn verzen als dit moeilijk te verklaren. Hetzelfde geldt voor wat er in Jesaja 5 staat, waar God zegt:

‘Ik deed wat Ik moest doen en kreeg wat Ik niet had moeten krijgen.’

Welnu, er moet naast God nog iets anders in het spel zijn. Er moet iets anders dan Gods wil zijn dat bepaalde uitkomsten bepaalt. En dat is er. Het is de menselijke wil.

Nu kan de menselijke wil Gods overkoepelende bedoelingen niet dwarsbomen, maar wel Gods bedoelingen voor het individu. Sommige mensen vinden dat moeilijk te begrijpen. Maar toen ik jong was, hoorde ik een illustratie die ik vaak herhaal en die volgens mij goed is. Als je op een cruiseschip bent, gaat het schip daarheen waar de kapitein zegt dat het heen zal gaan. De afzonderlijke passagiers kunnen aan boord allerlei dingen doen. Ze kunnen zelfs van boord springen en de bestemming niet bereiken, maar het schip gaat waar het heen gaat, omdat de kapitein dat heeft bepaald. De kapitein bepaalt waar het schip zal zijn. De passagiers beslissen of ze aan boord zullen zijn wanneer het daar aankomt en wat ze in de tussentijd zullen doen.

Daar is veel vrije wil, veel bewegingsvrijheid en veel keuzevrijheid. Maar geen van de passagiers zal bepalen waar het schip uiteindelijk terechtkomt. Dat is de keuze van de kapitein. God bepaalt waar de geschiedenis heen zal gaan. In de tussentijd geeft Hij

mensen de waardigheid om wel of niet met Hem mee te doen, om wel of niet mee te gaan op de reis, en om zich onderweg goed of slecht te gedragen. Dat is het hele punt van de vrije wil, en daar is altijd enig risico aan verbonden.

Als je geen opstandelingen in je huishouden wilt, neem dan labradorretrievers. Als je kinderen wilt, neem je een risico, want kinderen zijn anders dan labradorretrievers. Labradors hebben geen enkele keuze. Mensen wel. Helaas hebben mensen die kunnen kiezen er door de geschiedenis heen een gewoonte van gemaakt om verkeerde keuzes te maken, met inbegrip van Gods kinderen. Hij zegt dat ze dommer zijn dan vee. Ossen weten wie hun eigenaar is. Ezels weten wie hen te eten geeft en wat de voederbak van hun meester is. Hij zegt:

7

Dieren gehoorzamen, Israël niet

Een rund kent zijn bezitter en een ezel de kribbe van zijn eigenaar, maar Israël heeft geen kennis, Mijn volk heeft geen inzicht.

JESAJA 1:3

Dit illustreert natuurlijk wat ik zojuist zei. De ezel en de os verdienen niet al te veel lof voor wat ze doen. Ze doen alles instinctief. Ze doen waarvoor ze geprogrammeerd zijn. Toch heeft God hen geprogrammeerd om gehoorzaam te zijn, zodat ze degenen onder ons beschaamd doen staan die gehoorzaam zouden kunnen zijn zonder geprogrammeerd te zijn. Het is niet zo dat we kunnen zeggen: 'Natuurlijk gehoorzamen zij; ze zijn daarvoor geprogrammeerd. Als God mij zou programmeren om te gehoorzamen, zou ik ook gehoorzamen.' Welnu, waarom gehoorzaam je niet zonder geprogrammeerd te zijn? Waarom gehoorzaam je niet gewoon omdat je dat kunt? God heeft je die mogelijkheid gegeven. Hij geeft je een vrije keuze. Waarom gehoorzaam je niet gewoon? Als je zou willen, zou je je even wijs als een ezel kunnen gedragen, of zelfs nog wijzer. Maar wanneer je je minder wijs gedraagt, is dat tot je schande.

Een soortgelijke vergelijking wordt gemaakt in Jeremia 8, niet met vee, maar met trekvogels. In Jeremia 8, vers 7, zei God:

Zelfs een ooievaar in de lucht kent zijn vaste tijden, tortelduif, zwaluw en kraanvogel nemen de tijd van hun aankomst in acht, maar Mijn volk kent niet het recht van de HEERE.

JEREMIA 8:7

Dat wil zeggen dat de vogels instinctief in het juiste seizoen naar de juiste plaatsen trekken. Ik weet niet hoeveel Jeremia daarvan wist, maar wetenschappers weten tegenwoordig enkele verbazingwekkende dingen over de manier waarop trekvogels geweldige navigatieprestaties boven open zee volbrengen. Kolibries vliegen verscheidene dagen zonder te rusten over de Golf van Mexico, terwijl hun vleugels meer dan honderd keer per minuut slaan. Hun hartslag moet enorm hoog zijn. Toch rusten ze verscheidene dagen lang zelfs niet terwijl ze de Golf van Mexico oversteken, en ze komen precies uit op de plaats waar ze horen uit te komen. Hoe weten ze boven die open zee welke kant ze op moeten en welke koers ze moeten volgen? Hoe weten ze met die kleine vogelhersentjes zelfs maar waar ze heen gaan?

Er zijn plevieren op de Aleoeten in Alaska die in Hawaï overwinteren en in het voorjaar naar de Aleoeten trekken om zich voort te planten. Ze leggen hun eieren, hun jongen komen uit en ze voeren hun jongen. Slechts enkele dagen voordat de jongen klaar zijn om het nest te verlaten, vertrekken de ouders naar Hawaï en zeggen: 'Veel geluk, kinderen,' en dan gaan ze weg. Maar dat levert geen enkel probleem op. Een paar dagen later verlaten de jongen het nest en vliegen ook zij naar Hawaï. Ze zijn daar nog nooit geweest. Hoe weten ze hoe ze daar moeten komen? De hele route loopt over open zee, zonder enig herkenningspunt. Hoe weten ze zelfs maar waar ze heen gaan?

Natuurlijk doet God dit om twee groepen mensen beschaamd te doen staan. De ene groep zijn wij, wanneer we verkeerde keuzes maken en niet de weg gaan die God wil dat we gaan. Zelfs de vogels doen dat. Waarom kunnen wij dat niet? Volgens mij worden hierdoor ook de evolutionisten beschaamd gemaakt, want het is duidelijk dat deze gedragingen nooit geëvolueerd zouden kunnen zijn. Ze moesten door een intelligente Schepper ingebouwd zijn.

8

Juda gewond door de Assyrische invasie

Dit is Gods klacht. Israël heeft elk mogelijk voordeel gekregen om het goed te doen. Ze hebben het slecht gedaan. Vers 5:

Waarom wilt u nog meer geslagen worden? U gaat gewoon door met uw afvalligheid. Heel het hoofd is ziek, en heel het hart is afgemat. Vanaf de voetzool tot het hoofd toe is er geen gezonde plek aan: wonden en striemen en gapende wonden, niet uitgedrukt, niet verbonden, en niet met olie verzacht.

JESAJA 1:5-6

We gaan hier nu niet op in, omdat we dit eerder in onze thematische lezingen hebben bekeken. Dit is het beeld van de natie als een gewonde man, die daardoor ziek is. Hij is gewond en kennelijk ziek geworden door een infectie. De zweren zijn open. Ze zijn niet behandeld. Het lijkt op de mishandelde man langs de weg in het verhaal van de barmhartige Samaritaan. Hij is in elkaar geslagen. Hij ligt daar maar. Niemand heeft hem geholpen. Er komt vocht uit zijn zweren. Waarschijnlijk dreigt er een infectie te ontstaan. Dit is de toestand van de natie.

Waar verwijst dit eigenlijk naar? Het verwijst niet letterlijk naar een man die in elkaar geslagen wordt. Kennelijk gaat het over Juda ten tijde van de Assyrische invasies, naar alle waarschijnlijkheid. Het precieze tijdstip van deze specifieke profetie wordt ons niet gegeven. Maar in vers 7 en 8 worden de omstandigheden zo beschreven dat dit lijkt te zijn gebeurd toen Assyrië kwam, alle dorpen van Juda wegvaagde en alleen Jeruzalem overliet. Ze lieten Jeruzalem niet met opzet ongemoeid. Ze waren van plan Jeruzalem in te nemen, maar God spaarde Jeruzalem.

Deze gebeurtenis wordt veel later beschreven in Jesaja, hoofdstuk 36 tot en met 37, in hoofdstukken die meer het karakter hebben van een historisch verslag. We kennen het verhaal, omdat we het in 2 Koningen aantreffen, in 2 Kronieken en in Jesaja 36 tot

en met 37. Het verhaal komt dus drie keer voor in historische geschriften. De toestand in die tijd, toen de steden en dorpen van Juda verwoest waren en alleen Jeruzalem overbleef, lijkt in vers 7 beschreven te worden:

Uw land is een woestenij, uw steden zijn met vuur verbrand, uw bouwland — voor uw ogen eten vreemden het op; het is een woestenij, als door vreemden ondersteboven gekeerd.

De dochter van Sion is overgebleven als een hutje in een wijngaard, als een nachthutje op een komkommerveld, als een belegerde stad.

JESAJA 1:7-8

Een hut in een wijngaard is daar het enige bouwwerk dat nog overeind staat. In een wijngaard staan niet veel gebouwen. Er staan voornamelijk wijnstokken, maar een hut zou een uitzondering zijn. Het zou een schuurtje voor de arbeiders kunnen zijn, waar ze tijdens de hitte van de dag in de schaduw konden zitten of gereedschap konden bewaren. Er staat dus één bouwwerk in de wijngaard, en Jeruzalem is geworden als het enige bouwwerk dat in het land Juda nog overeind staat. Al het andere is met de grond gelijk gemaakt.

Het lijkt erop dat Jeruzalem op dit moment belegerd wordt. Daarom zouden we aannemen dat de Assyriërs de aanvallers zijn, want we weten dat zo'n situatie zich tijdens het leven van Jesaja heeft voorgedaan. Hij zegt:

Als de HEERE van de legermachten ons niet een gering aantal ontkomenen had overgelaten, als Sodom zouden wij geworden zijn; wij zouden Gomorra gelijk geworden zijn.

JESAJA 1:9

wat betekent dat ze volledig weggevaagd waren. Dat is met ons niet gebeurd. God is barmhartig geweest door ons een heel klein overblijfsel van overlevenden te laten. In dit geval bestaat datgene wat van het land Juda overgebleven is uit Jeruzalem. Als God

dat niet had laten bestaan, zouden we volledig weggevaagd zijn. We zouden net als Sodom en Gomorra uitgestorven zijn.

9

Jeruzalem als Sodom met lege eredienst

Maar nadat hij dat gezegd heeft, zegt hij dat de vergelijking met Sodom en Gomorra eigenlijk in meer dan één opzicht treffend is. God heeft ons, anders dan Sodom, een overblijfsel gelaten, al heeft Hij ons bijna volledig weggevaagd zoals hen. Maar wij lijken ook zelf op Sodom en Gomorra. Jesaja vergelijkt zijn eigen volk meer dan eens met Sodom.

In Openbaring, hoofdstuk 11 en vers 8, wordt gezegd dat de stad waar onze Heere werd gekruisigd, zoals er in dat vers naar verwezen wordt, in geestelijke zin Sodom en Egypte genoemd wordt. Dat zou duidelijk Jeruzalem zijn. Het boek Openbaring zinspeelt ongetwijfeld op deze verzen, waarin God Jeruzalem Sodom heeft genoemd. Als Jeruzalem Sodom is, wekt dat nauwelijks de indruk dat zij een uitverkoren volk van God zijn. Alleen al de naam Sodom wijst erop dat de vernietiging nabij is.

Hij zegt in vers 10:

Hoor het woord van de HEERE, leiders van Sodom! Neem de wet van onze God ter ore, volk van Gomorra!

JESAJA 1:10

Hij spreekt niet tot Sodom en Gomorra. Hij spreekt over Jeruzalem en Juda. Hij noemt hen bij die namen. Sodom en Gomorra bestonden toen al vele eeuwen niet meer.

Waar toe dienen voor Mij uw vele offers? zegt de HEERE. Ik heb genoeg van de brandoffers van rammen en het vet van gemest vee; en in het bloed van jonge stieren, lammeren of bokken vind Ik geen vreugde. Wanneer u komt om voor Mijn aangezicht te verschijnen — wie heeft dit van u gevraagd, dit platlopen van Mijn voorhoven? Breng niet langer nutteloze offers. Het reukwerk is Mij een gruwel. Nieuwemaansdag en sabbat, het bijeenroepen van samenkomsten: Ik verdraag het niet; het is onrecht, zelfs de bijzondere samenkomsten. Uw nieuwemaansdagen, uw feestdagen haat Ik met heel Mijn ziel; ze zijn Mij tot last; Ik ben het moe om ze te dragen. En wanneer u uw handen uitspreidt, verberg Ik Mijn ogen voor u; ook wanneer u uw gebed vermeerdert, luister Ik niet: uw handen zitten vol bloed.

JESAJA 1:11-15

Dat wil zeggen dat ze schuldig zijn aan het vergieten van bloed. God ziet het bloed van onschuldige slachtoffers aan hun handen. Hoe kunnen ze zulke goddeloze handen opheffen? Denk aan wat Paulus tegen Timotheüs zei:

Ik wil dan dat de mannen op alle plaatsen bidden met opheffing van heilige handen, zonder toorn en meningsverschil.

1 TIMOTHEÛS 2:8

Deze mensen heffen goddeloze handen op, en daarom hoort Hij hun gebeden niet.

10

God verwerpt huichelachtige godsdienst

Wanneer Hij zegt dat Hij een afschuw heeft van hun offers en hun nieuwemaansfeesten en hun reukwerk en dergelijke, zou het een vergissing zijn om te zeggen dat God hier in het algemeen zegt dat Hij zulke dingen haat. Hij heeft die dingen immers door de wet van Mozes ingesteld. Dat zijn de vormen van aanbidding die God daadwerkelijk heeft ingesteld en voorgeschreven. Natuurlijk weten we dat al die dingen die hier worden genoemd, in het nieuwe verbond zijn afgeschaft. Maar het zou een vergissing zijn te denken dat Jesaja hier vooruitloopt op het nieuwe verbond. Hij zegt niet: 'God is nu klaar met het offersysteem, dus houd ermee op.' Hij zegt: 'Wanneer jullie Mij op al deze voorgeschreven manieren aanbidden, aanbidden jullie Mij alleen in uiterlijke vormen. Jullie hart is helemaal niet bij Mij.' Of, zoals Jesaja later zegt:

De Heere zei: Omdat dit volk tot Mij nadert met zijn mond en zij Mij eren met hun lippen, maar hun hart ver van Mij houden, en hun vrees voor Mij slechts een aangeleerd gebod van mensen is,

JESAJA 29:13

Het idee hier is dat God godsdienst haat, zelfs als de vormen juist zijn, wanneer het hart verkeerd is. Dit wordt een paar keer duidelijk gemaakt in Spreuken, bijvoorbeeld in Spreuken 15:8. Spreuken 15:8 zegt:

Het offer van goddelozen is voor de HEERE een gruwel, maar het gebed van oprechten is Hem welgevallig.

SPREUKEN 15:8

Dat wil zeggen: als iemand over het algemeen een goddeloos mens is, maar naar de tempel gaat en een offer brengt, verricht die persoon de formele aanbidding van God. Maar die persoon is goddeloos, niet godvruchtig.

Waarom zou zo iemand offers brengen? Wie zal het zeggen? Mensen die God niet liefhebben, kunnen allerlei motieven hebben om uiterlijk aan godsdienstige activiteiten mee te doen. Misschien doen ze het om bekend te komen staan als godsdienstig, of misschien om een andere reden. Maar het punt is dat wanneer iemand persoonlijk goddeloos is in zijn gedrag, keuzes en levenswijze, en die goddeloosheid dan even onderbreekt om naar de tempel te gaan en een offer te brengen, dat offer God niet behaagt. Het is een gruwel voor God. Dat betekent dat het voor God stinkt. Maar het gebed van een oprecht mens is een vreugde voor God. Hij let dus niet op het uiterlijke ritueel, maar op de levenswijze en het hart.

In Spreuken 21:27 vinden we in wezen dezelfde gedachte, maar met een andere toevoeging. Spreuken 21:27 zegt:

Het offer van goddelozen is een gruwel, hoeveel te meer als zij het met een schandelijke bedoeling brengen!

SPREUKEN 21:27

Het idee hier is dat de man goddeloos is vanwege zijn dagelijkse levenswandel. Een man die zich van dag tot dag over het algemeen goddeloos gedraagt, kan een offer brengen in de hoop God te behagen. Het is nog steeds een gruwel, omdat hij een goddeloos man is en geen godvruchtig man. Hij heeft geen berouw. Hij komt alleen maar om te proberen God met een offer gunstig te stemmen, zonder zijn leven te veranderen. Zelfs als zijn motieven op het moment dat hij zijn offer brengt toevallig goede motieven zijn, maakt het feit dat hij een goddeloos man is en over het algemeen geen berouw heeft, het offer onaanvaardbaar.

Maar hier wordt eraan toegevoegd dat als hij het met een kwade bedoeling brengt, dat nog veel erger is. Hoeveel erger, hoeveel meer is het een gruwel als hij niet alleen een goddeloos man is, maar om te beginnen ook slechte motieven heeft om naar de tempel te komen? Hij heeft slechte motieven om God uiterlijk te aanbidden.

Dit is in feite het probleem dat Juda had, waarover Jesaja en God klagen. Ze brengen hun offers. Ze houden zich aan het ritueel. Maar hun hart is ver van God, en hun gedrag is ongepast en niet aanvaardbaar voor God. Hij legt uit:

En wanneer u uw handen uitspreidt, verberg Ik Mijn ogen voor u; ook wanneer u uw gebed vermeerdert, luister Ik niet: uw handen zitten vol bloed.

JESAJA 1:15

11

Recht doen aan armen, wezen en weduwen

In vers 16 staat:

Was u, reinig u! Doe uw slechte daden van voor Mijn ogen weg!
Houd op met kwaad doen, leer goed te doen, zoek het recht!
Help de verdrukten, doe de wezen recht, bepleit de rechtszaak van de weduwe!

JESAJA 1:16-17

Een van de belangrijkste dingen waarover God in een groot deel van de Profeten klaagt, is het gebrek aan recht in de samenleving van Israël en Juda. Dat gebrek aan recht blijkt vooral uit de manier waarop onderdrukkers de armen behandelen. Met 'de onderdrukker' worden hier geen tirannen uit andere landen bedoeld die binnenvallen en de macht overnemen. Het gaat over de rijke en hebzuchtige burens van de armen, die manieren vinden om zich hun bezittingen toe te eigenen.

Zoals Jezus het verwoordde, zei Hij:

Wee u, schriftgeleerden en Farizeeën, huichelaars, want u eet de huizen van de weduwen op, en voor de schijn bidt u lang; daarom zult u een des te zwaarder oordeel ontvangen.

MATTHEÛS 23:14

Hij zegt dat zij daarom de dubbele veroordeling verdienen. Ze doen lange gebeden, wat lijkt op het brengen van een offer, maar ondertussen eigenen ze zich in het geheim en op onrechtvaardige wijze de bezittingen van weduwen toe. Het is niet nodig om erop in te gaan hoe dit gebeurde. Maar iedereen had bijvoorbeeld stukken land in een bepaald gebied, die Jozua in zijn tijd onder de families had verdeeld en die generatie na generatie in de familie moesten blijven. Deze stukken land waren door grensstenen afgebakend van het land van hun buren. Een van de wetten die Mozes gaf, luidde:

U mag de grenssteen van uw naaste, die de voorouders geplaatst hebben, niet verleggen in uw erfelijk bezit dat u ontvangt in het land dat de HEERE, uw God, u geeft om het in bezit te nemen.

DEUTERONOMIUM 19:14

Waarom zou dat een probleem zijn? Het betekent dat als je 's nachts naar buiten gaat wanneer je buurman niet oplet, en de grenssteen tussen jullie eigendommen verplaatst, jij er wat grond bij hebt gekregen en hij wat grond is kwijtgeraakt. Je hebt de grens in jouw voordeel verlegd. Je hebt zijn eigendom gestolen. Als degene bij wie je dat deed nu toevallig arm was — en de meest kenmerkende voorbeelden van arme mensen waren weduwen en wezen — dan kon zij naar buiten komen en zeggen: 'Wacht eens even, daar stond die grenssteen niet. Je hebt zojuist een deel van mijn voorouderlijk bezit gestolen.' De buurman zegt: 'Klaag me maar aan.' Dus gaat ze naar de rechtbank, en de rijke buurman die het bezit heeft gestolen, koopt de rechter om. En de rechter zegt: 'Volgens mij moet het gewoon blijven zoals het nu is.' De weduwe heeft geen geld om de rechter om te kopen. Zo wordt ze onderdrukt door de rijkere buren, die wel de middelen hebben om rechters om te kopen. In de Profeten wordt er

heel vaak over geklaagd dat dit algemeen voorkwam. Er waren ongetwijfeld nog andere manieren waarop mensen die rechters konden omkopen, misbruik konden maken van de armen, die geen geld hadden om de magistraten iets toe te stoppen.

Dus Hij zegt: 'Jullie moeten dat omkeren.' Dat wil zeggen: wijs degene die misbruik maakt van de armen terecht, verdedig de vaderloze en bepleit de zaak van de weduwe.

12

Corrupte rechtspraak en de oproep tot bekering

Diezelfde zorg komt later in dit hoofdstuk opnieuw ter sprake, in vers 23. Jesaja 1:23 zegt:

Uw vorsten zijn opstandig en metgezellen van dieven. Ieder van hen houdt van geschenken, zij jagen wederdiensten na. De wees doen zij geen recht, en de rechtszaak van de weduwe raakt hen niet.

JESAJA 1:23

Dat wil zeggen: ze zullen niet rechtvaardig rechtspreken en de vaderloze of de weduwe niet verdedigen. Waarom niet? Omdat ze van steekpenningen houden, en die krijgen ze van de rijkere mensen. De arme mensen worden dus onderdrukt omdat de rechtbanken corrupt zijn.

In vers 18 staat:

Kom nu, laten wij samen een rechtszaak voeren, zegt de HEERE. Al waren uw zonden als scharlaken, ze zullen wit worden als sneeuw; al waren ze rood als karmozijn, ze zullen worden als witte wol. Als u gewillig bent en luistert, zult u het goede van het land eten, maar als u weigert en ongehoorzaam bent, zult u door het zwaard gegeten worden; want de mond van de HEERE heeft gesproken.

JESAJA 1:18-20

Als jullie weigeren en in opstand komen: in vers 2 is ons zojuist verteld dat dit precies is wat ze al deden. Ze komen in opstand. Hij bedoelt dat als ze op deze opstandige weg doorgaan, ze afgeslacht zullen worden. Vijanden zullen het land overnemen. Ze zouden de tekenen aan de wand moeten kunnen lezen. Hun steden en dorpen zijn al door onderdrukkers tot de grond toe afgebrand. Alleen Jeruzalem is nog over. Waarom denken ze dat Jeruzalem stand zal houden als hun huidige gedrag blijft zoals het is?

Als ze gewillig en gehoorzaam zijn, zal het beter met hen gaan. De onderdrukkers zullen vertrekken. De Assyriërs zullen worden verdreven. Ze kunnen weer gewassen verbouwen en weer het goede van het land eten. Op dit moment eten de Assyriërs al hun gewassen op, omdat het volk in de stad belegerd wordt. In de stad zijn geen gewassen. De akkers liggen altijd buiten de ommuurde steden. In tijden van oorlog vluchtten de boeren dus de stad in. Ze sloten de poorten en hadden zo een vesting tegen de invallers. De invallers bevonden zich buiten, waar de akkers lagen, en zij aten de gewassen op.

Hij zegt dus dat dit omgekeerd zou kunnen worden. Zij zouden het goede van het land kunnen eten in plaats van dat hun vijanden het opeten. Maar ze moeten gewillig en gehoorzaam zijn.

Gehoorzaamheid is één ding, maar gewillig zijn gaat verder. Uiterlijke gehoorzaamheid vond namelijk in bepaalde opzichten al plaats. Ze gingen naar de tempel en brachten offers. Ze gehoorzaamden de morele wet niet, maar sommige wetten gehoorzaamden ze wel. Maar zelfs als ze de morele wetten gehoorzaamden, zou het nog niet zijn wat God van hen vraagt als ze dat niet gewillig deden, als ze het tegen hun zin en niet vanuit hun hart deden. God vraagt van mensen dat ze Hem gewillig en vanuit hun hart gehoorzamen. Ze moeten veranderen.

Hij vergelijkt hen met mensen die door zonde bevuurd zijn, bevuurd als door scharlaken en karmozijn. Dat waren kleurvaste verfstoffen die ze hadden. Als wol of iets anders eenmaal met karmozijn of scharlaken geverfd was, bleef die kleur erin zitten. Je kon dat niet zomaar ongedaan maken. Maar God zegt: 'Ik kan het wel.' Als hun zonden hen hebben bevuurd als scharlakenverf of als karmozijn, kunnen ze nog altijd volkomen gereinigd worden en zo wit als sneeuw worden. Maar ze zullen gewillig en gehoorzaam moeten zijn, zich moeten omkeren en niet verder moeten gaan op de weg die ze nu volgen.

13

De trouwe stad is ontrouw geworden

Vers 21 zegt:

Hoe is de trouwe stad tot een hoer geworden! Vol recht was zij, gerechtigheid overnachtte in haar, maar nu — moordenaars!

JESAJA 1:21

Het is moeilijk om precies te weten wanneer er gerechtigheid in haar woonde. Dit werd waarschijnlijk uitgesproken vóór de tijd van Hizkia, die een rechtvaardig man was, en het is zeker vóór de tijd van Josia, die rechtvaardig was. Misschien gaat Hij helemaal terug tot de tijd van David, toen David regeerde en Jeruzalem tot hoofdstad maakte.

David was aanvankelijk een man naar Gods hart. Hoewel we meer lezen over de persoonlijke geschiedenis van David dan over de toestand van de samenleving in Jeruzalem tijdens zijn regering, moeten we misschien het volgende begrijpen, aangezien Jesaja of God dat hier zegt: tijdens Davids regering was niet alleen David een man naar Gods hart, maar werd ook de stad zelf bestuurd met recht en gerechtigheid.

Dat was het begin van Jeruzalem als Joodse stad. Vóór de tijd van David was Jeruzalem een Kanaänitische stad. David veroverde haar en maakte er een Joodse stad van. Helemaal aan het begin van haar bestaan als Joodse stad was ze onder David trouw aan God. Volgens mij is dat misschien wat hiermee bedoeld wordt. Maar nu is ze ontaard, en daarom zijn daar moordenaars en geen gerechtigheid.

Uw zilver is tot schuim geworden, uw wijn is vermengd met water.

JESAJA 1:22

Zilver is uiteraard iets waardevols. Slakken gooi je weg en verwijder je wanneer je zilver hebt gelouterd.

Dat is niet per se slecht. Mensen mengden hun wijn wel met water, maar daardoor werd de wijn verdund.

Hij zegt dat wat ooit aantrekkelijk aan jullie was, ontaard is. Het probleem ligt bij de leiders. Hij gaat in de verzen 24 en 25 zeggen:

Daarom spreekt de Heere, de HEERE van de legermachten, de Machtige van Israël: Wee u! Ik zal troost halen bij Mijn tegenstanders, Ik zal Mij wreken op Mijn vijanden. Ik zal Mij tegen u keren, Ik zal uw schuim als met loog uitzuiveren en Ik zal al uw tin wegnemen.

JESAJA 1:24-25

In vers 21 is wat eens de trouwe stad was, een ontrouwe stad geworden. Uiteindelijk is God van plan die stad te zuiveren, de slakken te verwijderen en haar weer tot een trouwe stad te maken. Wat zijn die slakken? Zijn tegenstanders, Zijn vijanden. In vers 24 staat:

Ik zal afrekenen met Mijn tegenstanders en wraak nemen op Mijn vijanden.

Dat betekent hetzelfde als:

Daarom spreekt de Heere, de HEERE van de legermachten, de Machtige van Israël: Wee u! Ik zal troost halen bij Mijn tegenstanders, Ik zal Mij wreken op Mijn vijanden. Ik zal Mij tegen u keren, Ik zal uw schuim als met loog uitzuiveren en Ik zal al uw tin wegnemen. Ik zal uw rechters teruggeven als vroeger, en uw raadslieden als in het begin. Daarna zult u genoemd worden: stad van de gerechtigheid, trouwe stad.

JESAJA 1:24-26

Deze goddeloze, afvallige Joden in de stad zijn het bijmengsel waardoor de stad ontrouw is. Zij zijn de machthebbers.

Vers 23 maakt het heel duidelijk:

Uw vorsten zijn opstandig en metgezellen van dieven. Ieder van hen houdt van geschenken, zij jagen wederdiensten na. De wees doen zij geen recht, en de rechtszaak van de weduwe raakt hen niet.

JESAJA 1:23

Vorsten zijn de machthebbers van de stad. Het zijn verdorven leiders. Zij zijn het bijmengsel dat uit de stad gezuiverd moet worden.

14

Het overblijfsel en het oordeel over afgoderij

Maar er zal een overblijfsel zijn. Hij zegt in vers 27:

Sion zal door recht verlost worden, en wie van haar zich bekeren, door gerechtigheid.

JESAJA 1:27

Boetvaardigen zijn mensen die zich bekeerd hebben. Dit zou het overblijfsel binnen de stad zijn.

Maar er zullen rampen zijn voor zowel overtreders als zondaars; wie de HEERE verlaten, zullen omkomen. Want zij zullen beschaamd worden vanwege de eiken die u begeerd hebt, en u zult rood worden van schaamte over de tuinen die u uitgekozen hebt.

JESAJA 1:28-29

Die terpentijnbomen waren voorwerpen van aanbidding, of ze hadden in elk geval terpentijnbossen op plaatsen van aanbidding.

Dit waren heiligdommen waar de Kanaänieten vroeger op de hoogten hun goden hadden aanbeden. Gewoonlijk deden de betere koningen hun uiterste best om deze hoogten te verwijderen. Sommigen slaagden daar echter niet in, zelfs als ze het wilden, omdat er zoveel van waren. Mensen voelden zich vaak aangetrokken tot deze afgodische heiligdommen met de terpentijnbomen en de bossen.

Hij zegt dat je je daarvoor zult schamen wanneer je je bekeerd hebt. Je zult je schamen voor de afgoderij uit je verleden, waarnaar je verlangd hebt.

Dat verwijst opnieuw naar tuinen op deze hoogten, waar ze afgoden aanbaden.

Want u zult zijn als een eik waarvan de bladeren verwelken, en als een tuin die geen water heeft. En de sterke zal tot vlasafval worden en wie het bewerkt, tot een vonk; die twee zullen samen verbranden, en niemand zal er blussen.

JESAJA 1:30-31

In de gebruikte Engelse vertaling staat 'als' cursief, waarmee wordt aangegeven dat dit woord door de vertalers is toegevoegd.

'Niemand zal het doven.' Zo staat het er eenvoudigweg.

Dit gaat erover dat God Zijn tegenstanders oordeelt en de slakken verwijdt. Hij zegt dat ze zullen zijn als bomen die hun bladeren hebben verloren, als tuinen die verdorren. Maar Hij zegt dat ze verbrand zullen worden. Als je vers 31 bekijkt, is het interessant dat er over de verbranding waarnaar Hij verwijst, staat:

Niemand zal het doven.

15

Het onuitblusbare vuur van Gods oordeel

Hij verwijst hier niet naar de hel. Hij verwijst naar het tijdelijke oordeel over de stad. Hij spreekt over het oordeel over de goddelozen en gebruikt daarbij de gebruikelijke beeldspraak. Zijn beeldspraak is heel gevarieerd, en vuur is een heel gebruikelijk beeld voor oordeel in het algemeen, voor het oordeel over het volk. Dat geldt zelfs wanneer hij het misschien niet heeft over het letterlijk platbranden van een stad, hoewel dat in veel gevallen precies is wat er gebeurde. Als het niet over letterlijk vuur gaat, is het niettemin de vurige toorn van God. Gods toorn brandt ertegen.

Vergelijkbare bewoordingen worden inderdaad in Jeremia gebruikt. God spreekt er vaak over dat Zijn toorn tegen hen zal branden en niet geblust zal worden.

De uitdrukking:

zal niet worden gedooft, herinnert ons natuurlijk aan de uitdrukking ‘onuitblusbaar vuur’, die Jezus bijvoorbeeld in Markus 9 gebruikt wanneer Hij over Gehenna spreekt. Hij zegt dat het beter is niet in Gehenna geworpen te worden, waar onuitblusbaar vuur is en waar Hij zegt:

waar hun worm niet sterft en het vuur niet uitgeblust wordt.

MARKUS 9:44

Die twee zinsdelen komen uit het laatste vers van Jesaja:

waar hun worm niet sterft en het vuur niet uitgeblust wordt.

JESAJA 66:24

Omdat er staat dat het vuur niet geblust wordt, of dat het onuitblusbaar vuur is, nemen veel mensen aan dat dit wel naar bovennatuurlijk vuur moet verwijzen. Vuur kan gewoonlijk immers geblust worden, maar dit vuur wordt nooit geblust. Het moet eeuwig vuur zijn, dus het moet de hel zijn.

Maar ik wil erop wijzen dat het in het Oude Testament een gebruikelijke uitdrukking is om over Gods oordeel te spreken als een vuur dat niet geblust kan worden. Het betekent dat het niet door mensen geblust kan worden. Dat wil zeggen: de mens kan het niet weerstaan. Wanneer God besluit te oordelen en Zijn oordeel komt, beschikt de mens niet over de middelen om het tegen te houden. Dat blijkt duidelijk, vooral uit de manier waarop het in Jesaja 1:31 verwoord wordt. Daar zegt Hij:

En de sterke zal tot vlasafval worden en wie het bewerkt, tot een vonk; die twee zullen samen verbranden, en niemand zal er blussen.

JESAJA 1:31

Er staat niet dat het niet geblust kan worden, maar dat had er wel kunnen staan. Het zou hetzelfde betekenen: het kan niet door mensen geblust worden. Niemand kan het blussen. Als God het ontsteekt, kan geen mens het blussen.

Het vuur kan hier letterlijk vuur zijn, in de zin van het verbranden van steden enzovoort. Maar het kan ook eenvoudig verwijzen naar het vuur van Gods toorn. In Hebreëen 12 staat:

Want onze God is een verterend vuur.

HEBREEËN 12:29

en Zijn toorn wordt vaak figuurlijk als vuur aangeduid.

16

Het messiaanse Sion en vrede onder de volken

Hoofdstuk 2 begint met die bekende Messiaanse passage, die we enigszins uitvoerig hebben behandeld en niet nog eens kunnen behandelen. De tijd laat dat niet toe, maar we kunnen hem wel opnieuw lezen. Dit gaat erover dat het Nieuwe Jeruzalem onder de heerschappij van de Messias een plaats zal zijn waar niet alleen Israël, maar ook de volken onderwezen worden. Mensen uit alle volken zullen komen en de berg van de Heere bestijgen. Dat is een beeld van de gemeente, het lichaam van Christus, het Nieuwe Jeruzalem, het geestelijke Sion, zoals de schrijver van Hebreëen duidelijk maakt. De heidenen komen de gemeente binnen en daar moeten zij Gods wegen leren, en zij zullen die wegen bewandelen. Doordat zij dat doen, geven zij hun oorlogszuchtige vijandigheid tegenover anderen op. Misschien komt dat doordat er in de gemeente mensen van andere nationaliteiten zijn die vroeger hun nationale vijanden waren. De gemeente bestaat uit alle volken, ook uit volken die zeer vijandig tegenover elkaar hebben gestaan.

De heidenen in het algemeen werden als vijandig tegenover de Joden beschouwd, en de Joden tegenover hen. Het einde van de vijandelijkheden ligt dus al besloten in het gegeven dat de heidenen naar Jeruzalem zullen komen om te leren. Het betekent dat de oorlogszuchtige verhoudingen die vroeger tussen hen bestonden nu voorbij zijn en dat er nu vrede is. Het beeld is dat zij hun wapens wegdoen en in plaats daarvan landbouwwerktuigen gaan gebruiken, werktuigen voor vreedzame werkzaamheden. Er is een tekort aan metaal, dus moet je het metaal gebruiken dat je hebt. Zwaarden en

speren heb je niet meer nodig. Je kunt dat metaal nemen en het omsmeden tot het soort landbouwwerktuigen dat je wilt hebben, tot dingen die productief zijn in plaats van vernietigend.

Er staat:

Het woord dat Jesaja, de zoon van Amoz, gezien heeft over Juda en Jeruzalem. In later tijd zal de berg van het huis van de HEERE boven de bergen verheven zijn, en alle volken zullen erheen stromen. Vele volken zullen zeggen: 'Kom, laten wij opgaan naar de berg van de HEERE, naar het huis van de God van Jakob. Hij zal ons Zijn wegen leren en wij zullen Zijn paden bewandelen.' Want uit Sion zal de wet uitgaan en het woord van de HEERE uit Jeruzalem. Hij zal oordelen tussen de volken.

JESAJA 2:1-4

Dat wil zeggen: Hij zal regeren over alle heidenen die daar binnenkomen en hun onderlinge verhoudingen en dergelijke regelen, zoals een rechter dat doet.

Hij zal oordelen tussen de heidenvolken en veel volken vonnissen. En zij zullen hun zwaarden omsmeden tot ploegscharen en hun speren tot snoeimessen. Geen volk zal tegen een ander volk het zwaard opheffen. Oorlog voeren zullen zij niet meer leren.

JESAJA 2:4

Zoals ik heb gezegd: als die laatste regels betrekking hebben op alle mensen op aarde, dan zouden we een wereld zonder oorlog hebben. Daarom hebben sommigen die het zo opvatten gezegd dat dit niet over het heden kan gaan. Dit moet gaan over het duizendjarig rijk, wanneer Jezus terugkomt. Maar omdat de betrokken volken degenen zijn die het huis van de Heere binnenstromen, is het duidelijk dat het verwijst naar de heidenen die zich bekeren. Het gaat niet over de volken als nationale

eenheden, wereldwijd, als geheel en universeel. Het gaat over degenen die komen en op de berg Sion de wegen van God leren. Zij leren niet meer oorlog te voeren. Zij vechten niet meer. Dat is geen christelijke roeping meer.

17

Occultisme, rijkdom en militarisme in Juda

Vers 5 zegt:

Huis van Jakob, kom, laten wij wandelen in het licht van de HEERE.

JESAJA 2:5

Het is interessant hoe Jesaja zich soms tot een andere aangesprokene richt. Soms spreekt hij tot de ene persoon, soms tot iemand anders. Hier spreekt hij specifiek tot zijn eigen volk en zegt hij:

Laten we God gehoorzamen.

Maar dan spreekt hij in vers 6 tot God:

Maar U hebt Uw volk verlaten, het huis van Jakob, want zij zijn vol goddeloosheid uit het Oosten, en zij duiden wolken, net als de Filistijnen, en met buitenlanders slaan zij de handen ineen.

JESAJA 2:6

Dit zijn de nationale zonden waarover Jesaja klaagt, en hij leeft ongetwijfeld mee met dezelfde dingen waar God Zich zorgen over maakt. Zij hebben gebruiken uit het oosten overgenomen. Ten oosten van Israël lagen natuurlijk heidense volken. De dingen die specifiek genoemd worden, zijn onder andere waarzeggers. De Filistijnen bevinden zich niet ten oosten, maar ten westen van Juda. Maar kennelijk komt het occulte vanuit het oosten en het westen de samenleving van de Joden binnen. In plaats van God te raadplegen, raadplegen zij waarzeggers en dergelijke.

In hoofdstuk 8, vers 19, lezen we:

Wanneer zij dan tegen u zeggen: Raadpleeg de geesten van doden, en waarzeggers met hun gelispel en geprevel — zeg dan: Moet een volk zijn God niet raadplegen? Moet men voor de levenden de doden raadplegen?

JESAJA 8:19

Het is duidelijk dat hij iets bestraft wat werkelijk gebeurt. Ze raadplegen mediums, tovenaars en waarzeggers. Ze nemen occulte praktijken over, terwijl ze het bijzondere volk van de Heere behoren te zijn. Waarom raadpleeg je demonen, en waarom raadpleeg je de doden, terwijl je God zou kunnen raadplegen? Behoort het volk niet zijn God te raadplegen?

Ook zijn ze volgens hoofdstuk 2, vers 7, heel rijk. Daardoor zijn ze blijkbaar erg materialistisch en zelfgenoegzaam geworden. Ze zijn ook militaristisch. Ze zijn materialistisch en militaristisch, want er staat dat ze enorm veel paarden en strijdagens hebben, en dat is militair materieel. Dit was niet zoals in de tijd van de cowboys, toen een paard een vervoermiddel voor gewone reizen was. In Israël waren in die tijd waarschijnlijk kamelen en ezels daarvoor gebruikelijker. Paarden waren voor de strijd. Strijdagens waren niet gewoon een luxe soort postkoets. In die tijd leken ze meer op een tank. Hun land staat ook vol afgodsbeelden. Ze zijn dus occultistisch, materialistisch, militaristisch en afgodisch. Dat klinkt natuurlijk alsof het ook over andere volken dan het hunne gaat, en het ligt niet zo ver af van ons eigen volk. Als dit dus de omstandigheden zijn waarvoor God Zijn eigen volk oordeelde, dan weet ik niet of enig ander volk zich veilig zou moeten voelen wanneer het deze wegen volgt, ondanks Gods afkeuring ervan.

18

Schuilen voor de majesteit van de HEERE

Wat we vanaf vers 10 tot en met het einde van het hoofdstuk hebben, is een gedicht waarin bepaalde refreinen telkens terugkomen. De uitdrukking in vers 10 bijvoorbeeld,

Ga de rotskloof in, verberg u in het stof uit angst voor de HEERE en vanwege de glorie van Zijn majesteit.

JESAJA 2:10

wordt herhaald in vers 19 en in vers 21. In de laatste twee gevallen, vers 19 en 21, voegt hij beide keren nog een zinsdeel toe:

Dan zullen zij de grotten van de rotsen binnengaan en de holen in de grond, uit angst voor de HEERE en vanwege de glorie van Zijn majesteit, als Hij opstaat om de aarde te verschrikken.

JESAJA 2:19

In vers 10 staat dus:

Ga de rots in en verberg je in het stof, uit angst voor de Heer en de glorie van Zijn majesteit.

Dan staat er in vers 19:

Ze zullen de rotsspleten en de grotten in de aarde invluchten, uit angst voor de Heer en de glorie van Zijn majesteit, wanneer Hij opstaat om het land hevig te doen schudden.

Ik denk dat hier 'land' staat. Dan staat er in vers 21:

Dan zullen zij de spleten in de rotsen binnengaan en de kloven in de rotsen, uit angst voor de HEERE, en vanwege de glorie van Zijn majesteit, als Hij opstaat om de aarde te verschrikken.

JESAJA 2:21

We zien dat dit een uitdrukking of beeld is dat Jezus aanhaalde, en ik heb hier in andere lezingen al eerder op gewezen. In Lukas 23, wanneer Jezus op weg is om gekruisigd te worden en de dochters van Jeruzalem achter Hem aan huilen, zegt Hij:

En Jezus keerde Zich naar hen om en zei: Dochters van Jeruzalem, huil niet over Mij, maar huil over uzelf en over uw kinderen,

LUKAS 23:28

Hij vertelt dat er tijdens hun leven een tijd komt waarin ze zullen wensen dat ze nooit kinderen hadden gehad. In vers 30 zegt Hij:

Dan zullen zij beginnen te zeggen tegen de bergen: Val op ons, en tegen de heuvels: Bedek ons.

LUKAS 23:30

Dit komen we ook tegen in Openbaring 6, wanneer het zesde zegel wordt verbroken. Daar roepen alle mensen tot de bergen, de heuvels en de rotsen om hen te bedekken voor de toorn van de Heere. In vers 16 van Openbaring 6 staat:

En zij zeiden tegen de bergen en de rotsen: Val op ons en verberg ons voor het aangezicht van Hem Die op de troon zit, en voor de toorn van het Lam.

OPENBARING 6:16

Blijkbaar is dit een veelvoorkomend thema: wanneer er een grote ramp plaatsvindt, zouden sommige mensen zich in grotten verbergen. Josephus vertelt ons dat er grotten in de stad waren waarin sommige mensen zich verborgen, toen de Romeinen door de muren van Jeruzalem heen braken. Maar de Romeinen gingen naar binnen en vonden hen toch.

Deze terugkerende uitspraak in Jesaja 2:10, 19 en 21 luidt:

Ga de rotskloof in, verberg u in het stof uit angst voor de HEERE en vanwege de glorie van Zijn majesteit.

JESAJA 2:10

Die twee gedachten, verschrikking en heerlijkheid, zijn interessant. God wordt verheerlijkt. Zijn majesteit wordt verheerlijkt op een manier die in feite verschrikkelijk is voor degenen die Zijn vijanden zijn.

19

Menselijke hoogmoed wordt vernederd

In vers 11 hebben we een refrein dat ook in vers 17 wordt herhaald. Er zit dus veel herhaling in dit gedeelte. In vers 11 zegt hij:

De hoogmoedige ogen van de mensen zullen neergeslagen worden, en de trots van de mannen zal neergebogen worden. Alleen de HEERE zal op die dag hoogverheven zijn.

JESAJA 2:11

Dan lezen we hetzelfde in vers 17:

De hoogmoed van de mensen zal vernederd worden en de trots van de mannen zal neergebogen worden. Alleen de HEERE zal op die dag hoogverheven zijn.

JESAJA 2:17

Als je naar hoofdstuk 5, vers 16 kijkt, zie je dezelfde gedachten. Niet woordelijk, maar het helpt ons te begrijpen wat bedoeld wordt met de uitspraak:

Alleen de Heer zal op die dag verheven zijn.

In feite staat er in hoofdstuk 5, vers 15 en 16:

Dan zal de gewone man gebukt gaan, de man van aanzien vernederd worden, en de ogen van de hoogmoedigen zullen neergeslagen zijn. Maar de HEERE van de legermachten zal verhoogd worden door het recht, en de heilige God zal geheiligd worden door gerechtigheid.

JESAJA 5:15-16

Dat is dezelfde gedachte die we zojuist hebben gelezen.

God wordt verhoogd in Zijn oordeel. In Jesaja staat dat alleen God op die dag verhoogd zal worden, maar hij verwijst naar het moment waarop God de goddelozen oordeelt. Hij verhoogt Zichzelf door Zijn eigen zaak te rechtvaardigen tegenover degenen die dachten dat ze ongestraft tegen Hem stand konden houden.

Vers 11 en vers 17 eindigen met de woorden:

De hoogmoedige ogen van de mensen zullen neergeslagen worden, en de trots van de mannen zal neergebogen worden. Alleen de HEERE zal op die dag hoogverheven zijn.

JESAJA 2:11

Wat we zullen ontdekken als we het boek Jesaja doornemen, is dat de uitdrukking op die dag heel vaak voorkomt. Je zou denken dat het wel een vaste term voor één bepaalde dag moet zijn, maar dat is het in feite niet. Soms is het een dag van oordeel. Soms is het een dag van oordeel over een bepaald volk. Soms is het de messiaanse tijd. Hoewel de uitdrukking op die dag door het hele boek heen hetzelfde blijft, gaat het niet altijd om dezelfde dag, en daar moeten we goed op letten.

Het is eenvoudigweg de manier waarop Jesaja het idee introduceert van een bepaald tijdstip waarop iets wat hij beschrijft zal gebeuren. Hij heeft het niet over één bepaalde dag waarop al deze verwijzingen van toepassing zijn. Ik zeg Jesaja omdat hij deze uitdrukking, ‘op die dag’, vaker gebruikt dan wie dan ook in de Bijbel. Jesaja gebruikt haar 43 keer.

Op die dag, op die dag, op die dag.

Die dag. Drieënveertig keer in 66 hoofdstukken. Jeremia gebruikt haar maar vijf keer, en Jeremia is wat het aantal bladzijden betreft een langer boek dan Jesaja. Jeremia gebruikt haar vijf keer; Jesaja 43 keer. Ezechiël gebruikt haar zeven keer. In Zacharia komt ze ook vrij vaak voor, 20 keer, maar het vaakst komt ze voor in Jesaja. We zullen haar door het hele boek heen steeds weer tegenkomen:

op die dag, op die dag.

Maar we moeten oppassen dat we niet denken dat het altijd over dezelfde dag gaat, want dat is niet zo.

20

De dag van Gods oordeel over Juda

Deze specifieke dag waarop God in het oordeel verheven zal worden, is de dag waarop Hij Juda oordeelt. Het verwijst óf naar een verwoesting die door de Assyriërs over Jeruzalem zou komen, maar die werd afgewend door de bekering van Hizkia. Met andere woorden, God dreigt met oordelen die inderdaad zullen komen, tenzij zij zich bekeren. Het is net als bij Jona, toen hij zei:

En Jona begon de stad in te gaan, één dagreis. Hij predikte en zei:
Nog veertig dagen en Ninevé wordt ondersteboven gekeerd!

JONA 3:4

Hij zei niet:

Tenzij jullie tot inkeer komen, maar dat lag erin besloten. Zij bekeerden zich wel, en daarom gebeurde het niet na 40 dagen.

Hij verwijst misschien naar een naderend oordeel dat Jeruzalem in die tijd zeker zou ondergaan, tenzij zij zich natuurlijk bekeerden, waartoe hij hen heeft opgeroepen. Hij zei:

Als u gewillig bent en luistert, zult u het goede van het land eten, maar als u weigert en ongehoorzaam bent, zult u door het zwaard gegeten worden; want de mond van de HEERE heeft gesproken.

JESAJA 1:19-20

Al Zijn dreigingen met oordeel lijken te worden uitgesproken met deze voorwaarde in gedachten: tenzij jullie je natuurlijk bekeren. Dat gebeurde op het laatste moment. Hizkia, de koning van Juda, bekeerde zich inderdaad, en God verlostte hen van Assyrië.

Aan de andere kant zou dit verder vooruit kunnen wijzen naar de verwoesting van Jeruzalem door de Babyloniërs in 586 voor Christus. In dat geval werd Jeruzalem niet gespaard en rekende God daadwerkelijk met hen af. Hij verheerlijkte en verhoogde Zichzelf door hen te oordelen. Evenzo weten we natuurlijk dat de verwoesting van Jeruzalem door Babylon een voorafbeelding en een schaduw was van wat zich in het jaar 70 na Christus opnieuw zou voltrekken.

Het is moeilijk om precies te weten of hier over een van deze gebeurtenissen wordt gesproken, of gewoon over de hele categorie van Gods oordeel over Zijn volk. Uiteindelijk spaarde Hij hen bij de Assyrische dreiging, maar niet bij de Babylonische dreiging. Hoe dan ook, Hij zegt dat Hij zo zal reageren als zij in zonde blijven leven.

21

Afgoden en menselijke trots verdwijnen

In vers 18 staat:

En de afgoden — ze vergaan volkomen.

JESAJA 2:18

Ik moet daar iets meer van lezen. Vers 12:

Want de dag van de HEERE van de legermachten zal zijn tegen al wie hoogmoedig en trots is, tegen al wie zich verheft, opdat hij vernederd zal worden;

JESAJA 2:12

Hij bedoelt natuurlijk alle hoogmoedige mensen en alles waarop zij hun hoogmoed vestigen.

tegen alle ceders van de Libanon, hoog en verheven, en tegen alle eiken van Basan, tegen al de hoge bergen en tegen al de verheven heuvels, tegen elke hoge toren en tegen elke vestingmuur,

JESAJA 2:13-15

Al deze dingen zullen vallen, omdat het dingen zijn waarop mensen hun vertrouwen en hoogmoed vestigen.

tegen alle schepen van Tarsis en tegen alle koopvaardischepen met kostbare lading. De hoogmoed van de mensen zal vernederd worden en de trots van de mannen zal neergebogen worden. Alleen de HEERE zal op die dag hoogverheven zijn. En de afgoden — ze vergaan volkomen. Dan zullen zij de grotten van de rotsen binnengaan en de holen in de grond, uit angst voor de HEERE en vanwege de glorie van Zijn majesteit, als Hij opstaat om de aarde te verschrikken. Op die dag zal de mens zijn zilveren afgoden en zijn gouden afgoden, die hij voor zichzelf gemaakt had om zich daarvoor neer te buigen, voor de ratten en de vleermuizen werpen. Dan zullen zij de spleten in de rotsen binnengaan en de kloven in de rotsen, uit angst voor de HEERE, en vanwege de glorie van Zijn majesteit, als Hij opstaat om de aarde te verschrikken.

JESAJA 2:16-21

Dit betekent eenvoudigweg dat zij ze in grotten zullen gooien. Daar bevinden mollen en vleermuizen zich, in gaten in de grond. Zij zullen proberen ze uit het zicht weg te stoppen, in de donkere plaatsen waar mollen en vleermuizen zich verbergen. Daar zullen zij hun afgodsbeelden neerzetten, waar mensen ze niet kunnen zien.

Het idee hier is dat wanneer mensen beseffen dat God hen vanwege hun afgoderij oordeelt, zij hun afgodsbeelden zullen verbergen en zelf de grotten in zullen gaan. Zij zullen zich voor hun afgodsbeelden schamen, omdat die zo'n ramp over hen brengen. Het betekent niet noodzakelijk dat zij zich werkelijk hebben bekeerd, maar eerder dat zij hebben ontdekt dat zij hun afgodsbeelden door het oordeel dat over hen is gekomen moeilijk in de buurt kunnen houden.

22

Vertrouw op God en niet op mensen

Zie voor uzelf dan af van de mens — in zijn neus heeft hij slechts adem — want als wat is hij eigenlijk te beschouwen?

JESAJA 2:22

Waar gaat dat over? Waarschijnlijk verwijst het naar de Assyriërs, mensen op wie sommigen in Juda op een bepaald moment vertrouwden om hen te bevrijden van de Syro-Efraïmitische samenzwering tegen Juda. Of mogelijk verwijst het naar degenen die op Egypte vertrouwden.

De boodschap van Jesaja kwam in een tijd waarin sommigen aanraadden om Egypte als bondgenoot te nemen om hen tegen Assyrië te helpen. Anderen zeiden dat ze Assyrië als bondgenoot moesten zoeken om hen te helpen tegen het Syro-Israëlitische bondgenootschap dat tegen hen gericht was. In alle gevallen keken de mensen naar de mens. Ze keken naar Assyrië. Ze keken naar Egypte. Ze zochten een of andere menselijke bescherming om uit hun crisis te komen.

De boodschap van Jesaja aan beide partijen was steeds: vertrouw niet op Assyrië, vertrouw niet op Egypte; vertrouw op God. Het is een verwoording van die boodschap wanneer hij zegt:

Maak je los van Assyrië of Egypte, of wie die man ook mag zijn, welk menselijk middel het ook mag zijn.

Dit zijn stervelingen. Hun adem is in hun neusgaten. Het zijn slechts ademende stervelingen. God kan hun adem wegnemen. Wat heeft de mens te betekenen?

Het punt dat hij maakt, is dat je op God moet vertrouwen, niet op de mens. De mens kan niets voor je doen, of als hij dat wel kan, is het slechts tijdelijk. Je moet op God vertrouwen en je vertrouwen op menselijke bondgenootschappen loslaten.

Om verder te lezen

Alle bijbelteksten die in deze lezing aan bod komen, in de volgorde waarin ze gebruikt zijn.

- 1 Petrus 4:17
- Jesaja 1:18
- Jesaja 1:1
- Jesaja 6:1
- Jesaja 1:2-4
- Spreuken 22:6
- Efeze 6:4
- Jesaja 1:3
- Jeremia 8:7
- Jesaja 1:5-6
- Jesaja 1:7-8
- Jesaja 1:9
- Jesaja 1:10
- Jesaja 1:11-15
- 1 Timotheüs 2:8
- Jesaja 29:13
- Spreuken 15:8
- Spreuken 21:27
- Jesaja 1:15
- Jesaja 1:16-17
- Mattheüs 23:14
- Deuteronomium 19:14
- Jesaja 1:23
- Jesaja 1:18-20
- Jesaja 1:21
- Jesaja 1:22
- Jesaja 1:24-25
- Jesaja 1:24-26
- Jesaja 1:27
- Jesaja 1:28-29

- Jesaja 1:30-31
- Markus 9:44
- Jesaja 66:24
- Jesaja 1:31
- Hebreëën 12:29
- Jesaja 2:1-4
- Jesaja 2:4
- Jesaja 2:5
- Jesaja 2:6
- Jesaja 8:19
- Jesaja 2:10
- Jesaja 2:19
- Jesaja 2:21
- Lukas 23:28
- Lukas 23:30
- Openbaring 6:16
- Jesaja 2:11
- Jesaja 2:17
- Jesaja 5:15-16
- Jona 3:4
- Jesaja 1:19-20
- Jesaja 2:18
- Jesaja 2:12
- Jesaja 2:13-15
- Jesaja 2:16-21
- Jesaja 2:22

Lezing © Steve Gregg / The Narrow Path. Nederlandse vertaling © 2026 Vers voor Vers. De bijbeltekst in deze uitgave is ontleend aan de Bijbel in de Herziene Statenvertaling, © 2010/2016 Stichting HSV.